НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОРСЬКОЇ БІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Вченої ради
ДУ «ІМБ НАН України»
16 липня 2026 р.
№ протоколу 8

Голова Вченої ради ДУ «ІМБ НАН України»
чл.-кор. _____ Галина МІНІЧЕВА

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ

«ІНСТИТУТ МОРСЬКОЇ БІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ»

Одеса – 2026

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин (далі - Кодекс) в Державній установі «Інститут морської біології НАН України» (далі – ДУ «ІМБ НАН України») визначає основні засади академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності ДУ «ІМБ НАН України» як невід'ємної складової системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності, при вирішенні питань кадрового забезпечення та підвищення їх кваліфікації тощо.

1.2. Кодекс розроблено відповідно до Законів України «Про наукову і науково технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, Постанов та Розпоряджень НАН України, чинних наказів Міністерства освіти і науки України, іншої загальнодержавної нормативної бази. Кодекс регулює застосування та дотримання правил наукової етики при провадженні наукової та освітньої діяльності, а також визначає порядок перевірки наукових публікацій, дисертаційних робіт, а також навчально-методичних робіт і матеріалів, що надходять від співробітників ДУ «ІМБ НАН України» щодо дотримання принципів академічної доброчесності.

1.3. Метою Кодексу ДУ «ІМБ НАН України» є:

-формування академічних цінностей та високої академічної культури учасників наукового та освітянського процесу в Інституті;

-забезпечення якості наукової та освітянської діяльності в ДУ «ІМБ НАН України»;

-забезпечення високого рівня наукових, професійних, загальних компетентностей здобувачів вищої освіти ступеня докторів філософії в ДУ «ІМБ НАН України»;

-утвердження в учасників освітнього процесу моральних та духовних цінностей, соціальної відповідальності;

- збереження, розвиток і популяризація наукових цінностей та традицій, підвищення позитивного іміджу та ділової репутації ДУ «ІМБ НАН України»;

1.4. Адміністрація ДУ «ІМБ НАН України» зобов'язується вживати заходів щодо дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових та науково-методичних матеріалах наукових, науково-педагогічних працівників, студентів, які виконують кваліфікаційні роботи в ДУ «ІМБ НАН України», а також аспірантів та здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ КОДЕКСУ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

2.1. Автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір.

2.2. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової, творчої діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання або наукових, творчих досягнень.

2.3. Дотримання академічної доброчесності науковими та науково педагогічними працівниками передбачає:
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм авторського права;
- надання достовірної інформації про застосовані методи і отримані результати власних досліджень, а також джерела використаної інформації і власну наукову та (або) науково-педагогічну діяльність.
2.4. Дотримання академічної доброчесності студентами, здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня та здобувачами наукового ступеня доктора наук передбачає:
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- адекватні посилання на джерела використаної інформації (ідеї, розробки, твердження, відомості); - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, науково-педагогічної) діяльності, використані методи досліджень і джерела інформації.
2.5. Порушенням академічної доброчесності вважається:
- академічний плагіат – оприлюднення наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадування даних чи фактів, що використовуються у наукових дослідженнях/освітньому процесі;
- фальсифікація – зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень/освітнього процесу;
- списування - виконання контрольних та екзаменаційних письмових робіт з оцінювання результатів навчання із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання викладачем; використання під час контрольних робіт заборонених технічних засобів (телефони, планшети тощо);
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної наукової/науково-педагогічної/освітньої діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування; отримання виконаних на замовлення академічних текстів у інших осіб та подання їх як результат власної навчальної або наукової діяльності;
- хабарництво – надання чи отримання учасником освітнього процесу коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ з метою отримання переваги в освітньому процесі;
- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання студентів, аспірантів, здобувачів ступеня доктора філософії науковими/науково-педагогічними працівниками.

2.6. Засади академічної доброчесності в ДУ «ІМБ НАН України». Наукові, науково-педагогічні працівники ДУ «ІМБ НАН України», а також здобувачі ступенів вищої освіти в ДУ «ІМБ НАН України» зобов'язані:
- діяти чесно, дотримуватись у своїй діяльності законодавства України та стимулювати до цього інших;
- сумлінно дотримуватись посадових інструкцій та покладених обов'язків та зобов'язань; постійно підвищувати свій науковий та освітньо-науковий рівень і кваліфікацію;
- підтримувати середовище, що сприяє вільному обміну інформацією та продукуванню нових ідей та інновацій; - вільний доступ до інформації, що стосується всіх сфер освітньої, наукової, науково-педагогічної, господарської та фінансової діяльності, окрім тієї, доступ до якої обмежено законодавством, на офіційній веб-сторінці ДУ «ІМБ НАН України»;
- уникнення зловживань посадовим становищем.

3. НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЕТИКИ

3.1. Всі співробітники та здобувачі ступенів вищої освіти в ДУ «ІМБ НАН України» повинні:
- дотримуватися вимог Конституції та законів України, Статуту ДУ «ІМБ НАН України», Кодексу академічної доброчесності;
- зберігати та популяризувати наукові традиції ДУ «ІМБ НАН України»;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно й сумлінно виконувати необхідні наукові /освітньо-наукові задачі;
- дотримуватися морально норм, високих духовних цінностей та правил етичної поведінки; - не чинити правопорушень, сприяти попередженню й викоріненню різних видів порушень іншими особами в науковій, освітньо-науковій та інших видах діяльності;
- поважати права і свободи людини, честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, соціальне становище, расову приналежність, релігійні та політичні переконання;
- не чинити дискримінації за будь-якими ознаками;
- дотримуватись «Закону України про державну мову»;
- не розповсюджувати та запобігати розповсюдженню інформації, яка є неправдивою, такою, що ображає людину або може завдати шкоди репутації ДУ «ІМБ НАН України»;
- підтримувати атмосферу довіри, відповідальності та взаємодопомоги в академічному співтоваристві; - відповідально ставитися до довкілля;
- запобігати конфлікту інтересів у науковій/освітньо-науковій діяльності.

3.2. Неприйнятними для всіх працівників та учасників наукового/освітньо наукового процесу ДУ «ІМБ НАН України» є:
- порушення норм Конституції України, чинного законодавства України, а також Статуту ДУ «ІМБ НАН України»;
- перевищення повноважень під час наукової/освітньо-наукової діяльності;

- використання службових і родинних зв'язків з метою отримання переваг в трудовій, науковій/освітньо-науковій діяльності;
- ведення в ДУ «ІМБ НАН України» політичної, релігійної чи іншої пропаганди;
- порушення Статуту та Правил внутрішнього розпорядку ДУ «ІМБ НАН України»;
- порушення Кодексу академічної доброчесності.

3.3. Кожен здобувач вищої освіти у своїй навчальній (науковій) діяльності має дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності:
- самостійно, сумлінно та вчасно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- активно займатися самостійною роботою, опрацьовувати нову літературу згідно методичних рекомендацій викладачів; - не допускати плагіату у своїх роботах;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методи досліджень і джерела інформації;
- дотримуватися правил ділового спілкування у комунікації з викладачами, співробітниками та здобувачами ступенів вищої освіти в ДУ «ІМБ НАН України»;
- не принижувати будь-яким чином гідність учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- не використовувати службові або родинні зв'язки для отримання нечесної переваги в навчальній (науковій) діяльності.

3.4. Кожен науково-педагогічний працівник у своїй діяльності має дотримуватися етики ділового спілкування та принципів академічної доброчесності:
- забезпечувати якість викладання навчальних дисциплін відповідної освітньої програми на високому науково-теоретичному й методичному рівнях; - сприяти творчій активності здобувачів ступенів вищої освіти;
- постійно підвищувати свій професійний рівень, використовувати новітні інформаційно-комунікаційні засоби навчання, актуальні джерела інформації;
- керуватися принципами об'єктивності та прозорості під час оцінювання знань і компетентностей здобувачів вищої освіти;
- дотримуватись норм академічної доброчесності та норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- науково-педагогічні працівники мають приходити на всі заняття вчасно і не залишати аудиторію передчасно, використовувати ефективно академічний час для досягнення результатів навчання, визначених у робочій програмі навчальної дисципліни;

- ретельно складати методичні вказівки й рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти, враховуючи новітні надходження літератури та Інтернет ресурси, надавати вичерпні консультації здобувачам вищої освіти у відведений для цього час;
- контролювати дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- поважати думку кожного здобувача вищої освіти, заохочувати і надавати всім рівні можливості при обговоренні дискусійних питань;
- не принижувати будь-яким чином гідність учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- дотримуватися норм культури спілкування у процесі комунікації зі здобувачами вищої освіти, науковими та науково-педагогічними працівниками, співробітниками ДУ «ІМБ НАН України».

3.5. Дотримання етичних норм у науковій діяльності усіма учасниками освітнього процесу передбачає:
- сприяти розповсюдженню наукових знань;
- відповідальність за наслідки своєї наукової діяльності, протидіяти отриманню результатів, що суперечать принципам академічної доброчесності й можуть завдати шкоди;
- дотримуватися найвищих професійних стандартів вищої освіти та проведення наукових досліджень;
- забезпечувати принципову чесність і прозорість на всіх стадіях наукового дослідження, вважати неприпустимим та викривати факти академічної недоброчесності;
- визнавати міжнародні та національні правові норми щодо авторських прав, обов'язково посилатись на джерела інформації в разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- надавати достовірну інформацію про результати власних наукових досліджень;
- нести персональну відповідальність за чесну й об'єктивну оцінку навчальних і кваліфікаційних робіт;
- визнавати творчий внесок кожного з авторів дослідження, що проводилося колективно, не включати до списку авторів осіб, які не мали відношення до отримання наукових результатів.

4. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. Академічна доброчесність в ДУ «ІМБ НАН України» забезпечується:
- діяльністю Комісії академічної доброчесності ДУ «ІМБ НАН України»;
- діяльністю Антикорупційного комітету ДУ «ІМБ НАН України»;
- функціонуванням системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- протидією будь-яким проявам неправомірної вигоди; - проведенням семінарів та інших заходів для учасників освітньо- наукового процесу з метою підвищення академічної культури та формування навичок протидії академічній недоброчесності;

- вивчення досвіду вітчизняних та зарубіжних вищих навчальних закладів щодо реалізації принципів академічної доброчесності в науковому та науковоосвітньому середовищі.

4.2. Кожен учасник наукового/освітньо-наукового процесу несе відповідальність за дотримання засад академічної доброчесності, моральних правил та етичних норм в навчальній, науковій та науково-освітній діяльності.

4.3. Кожен учасник наукового/освітньо-наукового процесу має дотримуватись засад академічної доброчесності, моральних правил та етичних норм, реагувати на порушення або спроби порушень цих принципів іншими особами, а саме:

- вказувати учасникам освітнього процесу на неприпустимість здійснення нечесної поведінки;
- повідомляти адміністрацію про порушення особами правил академічної доброчесності;
- звертатися до Комісії академічної доброчесності ДУ «ІМБ НАН України» з метою розгляду порушень академічної доброчесності учасниками наукового та науково освітнього процесу.

4.4. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- отримання незадовільної оцінки за результатами контрольного заходу;
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- зниження семестрового академічного рейтингу; - позбавлення на певний термін права на навчання за індивідуальним графіком або дострокове складання сесії;
- відрахування з аспірантури ДУ «ІМБ НАН України».

4.5. За порушення академічної доброчесності наукові та науково-педагогічні працівники можуть бути притягнені до академічної та дисциплінарної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- догана;
- недопущення до участі в конкурсі на заміщення посад наукових чи науково педагогічних працівників.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. ДУ «ІМБ НАН України» забезпечує безперешкодний доступ до Кодексу академічної доброчесності через його оприлюднення на офіційній веб-сторінці.

5.2. Кодекс ухвалюється Вченою радою ДУ «ІМБ НАН України» та затверджується директором ДУ «ІМБ НАН України». Зміни та доповнення до Кодексу вносяться за поданням адміністрації та вченої ради ДУ «ІМБ НАН України».

Введено в дію 16.07.2026 згідно з наказом №37-но